

Історія

УДК 351. 078.3:93/94(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18850298>

**Охорона інформації з обмеженим доступом НАТО та ЄС в Україні
у 90-х роках ХХ ст. – першій чверті ХХІ ст.**

Гуз Анатолій Михайлович,
доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри організації захисту інформації з обмеженим доступом,
Національна академія Служби безпеки України,
м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-1531-5043>

Прийнято: 09.02.2026 | Опубліковано: 28.02.2026

***Анотація.** У статті досліджено еволюцію охорони інформації з обмеженим доступом НАТО та ЄС в Україні у 90-х роках ХХ ст. – першій чверті ХХІ ст. Проаналізовано низку нормативно-правових актів, які були укладені між НАТО, ЄС та Україною у сфері охорони інформації з обмеженим доступом.*

З'ясовано, що у 90-х роках ХХ століття Україна активно включилася у євроатлантичні процеси. Партнерство з Організацією Північноатлантичного договору та Європейським Союзом вимагало від України приведення у відповідність до їх стандартів і чутливої інформації – інформації з обмеженим доступом. Між Україною та цими організаціями були укладені угоди про безпеку інформації, а також угоди про безпеку класифікованої інформації. У цих документах напрацьовано механізм взаємної охорону інформації з обмеженим доступом. У системі охорони

інформації з обмеженим доступом євроатлантичного простору наявні й інші підтримуючі документи – директиви та політики, які регулюють цю сферу.

Визначено систему органів державної влади України, а також НАТО та ЄС, відповідальних за забезпечення охорони інформації з обмеженим доступом. З'ясовано, що в Україні такими органами є: Міністерство закордонних справ України, Служба безпеки України, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України. Саме ці органи здійснюють контроль за передачею, поширенням, зберіганням та охороною інформації з обмеженим доступом НАТО та ЄС в Україні. Від НАТО такими органами є Офіс безпеки НАТО, від ЄС – Управління безпеки Генерального секретаріату Ради ЄС та Департамент безпеки Європейської Комісії.

Новизна проведеного дослідження також полягає й у тому, що у ньому представлений аналіз специфічних проблем охорони інформації з обмеженим доступом НАТО і ЄС саме в Україні. Також розглянуто механізми і процедури, які застосовує Україна для охорони цієї чутливої інформації в нашій країні.

Підкреслено, що Україна в 90-х роках ХХ ст. – першій чверті ХХІ ст. чимало зробила для приведення свого законодавства до стандартів НАТО та ЄС, адже уже багато років співпрацює з цими організаціями. Крім того, наша країна значно просунулася у напрямку адаптації власної сфери охорони інформації з обмеженим доступом до вимог та стандартів НАТО та ЄС.

Методологія дослідження ґрунтується на історико-правовому аналізі та компаративному підході. Також у дослідженні використано порівняльно-історичний метод для дослідження взаємодії між НАТО та ЄС у сфері охорони інформації з обмеженим доступом у 90-ті роки 20 ст. – першій чверті ХХІ століття, та порівняльно-правовий метод для аналізу динаміки імплементації законодавства, яке регулює механізм обігу інформації з обмеженим доступом НАТО та ЄС в Україні. У дослідженні також використовуються теоретичні методи (аналіз, синтез, індукція, дедуція).

Ключові слова: Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, ЄС, інформація з обмеженим доступом, класифікована інформація, НАТО, Служба безпеки України.

Protection of restricted access information of NATO and the EU in Ukraine during the 1990s and the first quarter of the 21st century

Anatolii Huz,

Doctor of Historical Sciences, Professor,
Head of the Department of Information Protection with Limited Access,
National Academy of Security Service of Ukraine
Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-1531-5043>

Abstract. *The article examines the evolution of the protection of restricted information by NATO and the EU in Ukraine from the 1990s of the 20th century to the first quarter of the 21st century. A number of regulatory legal acts concluded between NATO, the EU, and Ukraine in the field of protection of restricted information are analyzed.*

It is found that in the 1990s of the 20th century, Ukraine actively joined Euro-Atlantic processes. Partnership with the North Atlantic Treaty Organization and the European Union required Ukraine to align sensitive information – restricted information – with their standards. Agreements on the security of information, as well as agreements on the security of classified information, were concluded between Ukraine and these organizations. These documents developed a mechanism for mutual protection of restricted information. The Euro-Atlantic classified information protection system also includes other supporting documents – directives and policies that regulate this area.

The system of state authorities of Ukraine, as well as NATO and the EU responsible for ensuring the protection of classified information, has been

determined. It has been found that in Ukraine such bodies are: the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine, the Security Service of Ukraine, and the State Service of Special Communications and Information Protection of Ukraine. It is these bodies that exercise control over the transmission, dissemination, storage, and protection of NATO and EU classified information in Ukraine. From NATO, such bodies are the NATO Security Office; from the EU, the Security Directorate of the General Secretariat of the Council of the EU and the Department of Security of the European Commission.

The novelty of the study also lies in the fact that it presents an analysis of specific problems of protecting NATO and EU classified information in Ukraine. The mechanisms and procedures used by Ukraine to protect this sensitive information in the country have also been considered.

It is emphasized that Ukraine, from the 1990s of the 20th century to the first quarter of the 21st century, did a lot to bring its legislation into line with NATO and EU standards, as it has been cooperating with these organizations for many years. In addition, the country has made significant progress in adapting its own restricted information security sector to NATO and EU requirements and standards.

The research methodology is based on historical and legal analysis and a comparative approach. The study also uses a comparative and historical method to study the interaction between NATO and the EU in the field of protection of restricted information in the 1990s – the first quarter of the 21st century, and a comparative and legal method to analyze the dynamics of the implementation of legislation regulating the mechanism of circulation of restricted information by NATO and the EU in Ukraine. The study also uses theoretical methods (analysis, synthesis, induction, deduction).

Keywords: *State Service of Special Communications and Information Protection of Ukraine, EU, restricted information, classified information, NATO, Security Service of Ukraine.*

Постановка проблеми. У сучасному світі, крім обігу відкритої інформації, значний обсяг складає інформація з обмеженим доступом. Ще з початку ХХ століття країни розробляють і удосконалюють законодавство, принципи, методи і механізми охорони такої інформації. Особливо нормативне закріплення суспільних відносин, пов'язаних із поширенням інформації з обмеженим доступом спостерігається в 90-х роках ХХ століття. Поштовхом до розвитку цих процесів став активний обмін такою інформацією між міжнародними безпековими організаціями та між країнами. Була та існує потреба у належному розповсюдженні, зберіганні, захисті та охороні такої інформації між країнами сучасного світу, а також у межах діяльності найбільших безпекових організацій – Організації Північноатлантичного договору та Європейського Союзу. Держави-члени цих організацій поступово напружували механізми забезпечення охорони інформації з обмеженим доступом, пов'язані із допуском та доступом до такої інформації, виготовленням, передачею, зберіганням та знищенням її.

Україна в 90-х роках ХХ ст. – першій чверті ХХІ ст. чимало зробила для приведення свого законодавства до стандартів НАТО та ЄС, адже уже багато років співпрацює з цими організаціями.

Разом з тим, вивчення проблем еволюції системи охорони інформації з обмеженим доступом НАТО та ЄС в 90-х роках ХХ ст. – першій чверті ХХІ ст. є важливим й актуальним з огляду на інтеграцію України до цих безпекових організацій. З огляду на викладене, проблемним залишається питання приведення законодавства у цій сфері до вимог і стандартів НАТО та ЄС, а також розбудови системи органів, які будуть забезпечувати охорону класифікованої інформації в Україні з чітким розмежуванням компетенцій кожного.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українська історіографія досліджуваної проблеми представлена окремими науковими працями, які висвітлюють загальні проблеми охорони інформації з обмеженим доступом

НАТО та ЄС. Зокрема, одне із перших досліджень на цю тематику було проведене В.С. Сідаком та В.Ю. Артемовим [1]. Автори в ньому зосередилися на питаннях забезпечення інформаційної безпеки в НАТО та ЄС, сутності та правового змісту захисту інформації з обмеженим доступом, місця та ролі організаційно-правового регулювання захисту інформації з обмеженим доступом у внутрішньодержавному законодавстві країн НАТО та ЄС. Однак, вони оминули актуальні питання охорони інформації з обмеженим доступом НАТО та ЄС в Україні. Аналізу проблем забезпечення охорони державної таємниці у окремих іноземних країнах присвятили свою працю С.В. Болдир, С.О. Князєв, Т.Ю. Ткачук [2]. Проте їхні розвідки були зосереджені на питаннях охорони державної таємниці окремих зарубіжних країн. Поза їхньою увагою залишилися актуальні питання практики приведення законодавства цих країн до вимог і стандартів НАТО та ЄС. Значний внесок у вивчення цієї проблеми зробило проведене фахівцями дослідницької служби Верховної Ради України дослідження з питань порівняльного законодавства щодо правового регулювання охорони державної таємниці та класифікованої інформації в окремих державах-членах НАТО [3]. Це була перша ґрунтовна аналітична праця, у якій акцент зроблено на специфіку обігу класифікованої інформації в країнах НАТО. Автор цієї статті також робив спробу дослідити окремі питання охорони інформації з обмеженим доступом НАТО та України в 90-х роках ХХ – на початку ХХІ століття [4]. У цьому дослідженні було представлено лише механізми забезпечення охорони інформації з обмеженим доступом НАТО та вироблені пропозиції їх покращення. В.Ю. Артемовим було представлено дослідження з проблем захисту інформації з обмеженим доступом в окремих зарубіжних країнах – Чехії та Словаччині. Основна мета цієї наукової праці полягає у вивченні та аналізі механізму запровадження досвіду НАТО із охорони інформації з обмеженим доступом, приведенні національного законодавства до вимог і стандартів Альянсу після вступу цих країн до організації [5]. Варто також підкреслити, що зазначені вище

дослідники розглядали актуальні питання охорони інформації з обмеженим доступом НАТО та ЄС з точки зору впливу цієї важливої сфери на забезпечення національної безпеки. Сучасна джерельна база представлена науковими працями, які характеризують специфічні моменти правового регулювання охорони державної таємниці та класифікованої інформації країн ЄС та НАТО. У проведеному дослідженні О.С. Федорченко розкрито зміст та особливості обігу класифікованої інформації. Визначено складові системи охорони державної таємниці та іншої інформації з обмеженим доступом. Також ним було узагальнено кращі практики зарубіжного досвіду нормативного забезпечення охорони державної таємниці у окремих країнах-членах НАТО та ЄС (Німеччини, Хорватії, Естонії) [6].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз джерельної бази дослідження засвідчив, що поза увагою науковців, які вивчали загальні питання охорони інформації з обмеженим доступом НАТО та ЄС, залишилися недосліджені наукові проблеми, пов'язані із приведенням у відповідність до підтримуючих документів та стандартів у цій сфері законодавства України. У 90-х роках ХХ ст. – першій чверті ХХІ ст. не були предметом окремого дослідження питання, пов'язані із співвіднесенням класифікованої інформації НАТО та ЄС з аналогічною інформацією України, виробленням спільних механізмів обігу, передачі такої інформації, а також визначення чіткого статусу, компетенцій та повноважень відповідальних за ці процеси органів влади нашої країни. В історіографії бракувало окреслених вище системних досліджень, на яких автор зосередиться в цій статті. Ґрунтовне вивчення цих питань допоможе розкрити недоліки, кращі практики та механізми забезпечення системи охорони інформації з обмеженим доступом НАТО та ЄС в Україні у зазначений період.

Формування цілей статті (постановка завдання). З огляду на викладене, метою цієї статті є історичний аналіз охорони інформації з

обмеженим доступом НАТО та ЄС в Україні у 90-х роках ХХ ст. – першій чверті ХХІ ст.

Для досягнення поставленої мети визначені такі завдання:

- 1) проаналізувати та розкрити нормативно-правові акти, укладені між НАТО, ЄС та Україною у сфері охорони інформації з обмеженим доступом;
- 2) визначити систему органів державної влади, які є суб'єктами забезпечення охорони інформації з обмеженим доступом НАТО та ЄС в Україні;
- 3) дати оцінку стану забезпечення системи охорони інформації з обмеженим доступом НАТО та ЄС в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. У першій чверті ХХІ століття Україна багато робила для того, аби привести своє законодавство до вимог і стандартів Організації Північноатлантичного договору та Європейського Союзу. Особливо це стосується сфери охорони інформації з обмеженим доступом НАТО та ЄС, яка передається і циркулює в Україні. Адже у процесі співробітництва між Україною і цими міжнародними безпековими організаціями здійснюється обмін інформацією з обмеженим доступом. Цю інформацію потрібно належним чином охороняти. Така охорона здійснюється на основі заключених взаємних угод, а також на підставі вироблених у цих організаціях механізмів та процедура.

Питання поводження та охорони інформації з обмеженим доступом між цими організаціями були врегульовані ще у 2003 році. Саме тоді, з метою врегулювання сфери охорони інформації з обмеженим доступом, між НАТО і ЄС була укладена Угода про безпеку інформації. Цією Угодою НАТО і ЄС взяли на себе зобов'язання про взаємну охорону секретної інформації [7]. Тобто усі механізми, які стосуються обігу, поводження, зберігання та передачі такої інформації були урегульовані цією Угодою.

Правовою підставою регулювання обігу інформації НАТО з обмеженим доступом в Україні стала Угода про безпеку між Урядом України і

Організацією Північноатлантичного Договору від 13 березня 1995 року. Ця Угода була ратифікована Законом України від 12 вересня 2002 року №160-IV [8]. Тобто спостерігаємо, що одразу після проголошення незалежності України питання, пов'язані із охороною інформації з обмеженим доступом НАТО, стали пріоритетом державної політики.

Також основні аспекти поводження та обігу з інформацією з обмеженим доступом НАТО були викладені у підписаних 28 вересня 2016 року Адміністративних домовленостях щодо охорони інформації з обмеженим доступом між Урядом України та Організацією Північноатлантичного договору. Цей документ ратифікований Законом України від 24 травня 2017 року № 2068-VIII і набрав чинності для України 4 серпня 2017 року [9].

Відповідно до статті 4 Угоди про безпеку, Адміністративні домовленості, які регулюють питання охорони та поводження з інформацією з обмеженим доступом, обмін якою здійснюється між Україною та НАТО, було узгоджено з урахуванням українського законодавства у сфері охорони та поводження з інформацією з обмеженим доступом та мінімальних стандартів безпеки, які представлені у основному документі Організації Північноатлантичного договору – «Політика безпеки НАТО» (С-М(2002)49), а також її підтримуючих директивах (зі змінами) [10].

Цей Документ встановлює основні вимоги до системи забезпечення фізичної, організаційної, процедурної і технічної безпеки, в тому числі – безпеки інформації. Дотримуючись спільних зобов'язань, кожна країна-член НАТО надає інформації з обмеженим доступом власну оцінку, і, залежно від того, як інші члени НАТО виконують взяті на себе зобов'язання, визначає, яку саме інформацію зробити доступною Альянсу. Зазначений Документ проголосив п'ять основних принципів політики безпеки НАТО: «принцип широти», «принцип глибини», «принцип централізації», «принцип управління доступом», «принцип персонального контролю».

Основним принципом безпеки класифікованої інформації в системі НАТО є те, що інформація повинна зберігати свій ступінь захисту протягом всього циклу її обігу, а контроль за використанням і поширенням цієї інформації має забезпечити відсутність її витоку.

Отже, засади політики НАТО щодо забезпечення охорони інформації з обмеженим доступом викладені у згаданому Документі СМ (2002)49 «Безпека в організації Північноатлантичного договору (НАТО)», а також його підтримуючих директивах та політиках: Директива про безпеку персоналу, Директива щодо фізичної безпеки, Директива щодо безпеки секретної інформації НАТО, Основна директива щодо INFOSEC, Основна директива щодо управління інформацією, Обмін інформацією в НАТО, Настанова щодо маркування інформації НАТО, Керівництво з іменування файлів, Політика записів (діловодства), Політика щодо зберігання та використання інформації, Директива щодо публічного оприлюднення інформації НАТО та інших [3].

Питання обміну класифікованою інформацією у системі НАТО і між країнами-членами також регулюються військовими стандартами – STANAG 4774 та STANAG 4778 [3].

Аби належним чином забезпечувати охорону інформації НАТО з обмеженим доступом в Україні, на основі зазначених вище нормативних документів, були вироблені чіткі правила і процедури. Насамперед, Адміністративними домовленостями щодо охорони інформації з обмеженим доступом між Урядом України та Організацією Північноатлантичного договору було визначено органи, відповідальні за імплементацію заходів з охорони інформації з обмеженим доступом НАТО, забезпечення впровадження мінімальних стандартів охорони та поводження з такою інформацією. У процесі обміну інформацією з обмеженим доступом між Україною та НАТО, окреслено низку органів, які мають певні компетенції у цій сфері. Зокрема, нагляд та контроль за їх дотриманням несуть уповноважені органи безпеки: від України – Служба безпеки України; від НАТО – Офіс

безпеки НАТО. Виконання функцій центральної реєстратури покладено на головний центр реєстрації документів НАТО з обмеженим доступом, що діє у Міністерстві закордонних справ України. Організація акредитації з безпеки, встановлення порядку акредитації з безпеки, надання консультацій, розроблення вимог і рекомендацій з безпеки, проведення перевірки впроваджених заходів з безпеки комунікаційно-інформаційних систем, де обробляється інформація з обмеженим доступом НАТО, щодо їх відповідності вимогам законодавства і надання рекомендацій стосовно коригувальних заходів, а також погодження застосування засобів криптографічного захисту інформації та апаратних засобів для передачі покладено на безпековий акредитаційний орган, яким є Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України.

Саме ці органи державної влади, які визначають політику у сфері обігу інформації з обмеженим доступом НАТО в Україні підготували «Правила забезпечення охорони інформації НАТО з обмеженим доступом в Україні». Перші такі Правила розроблені та введені в дію наказом СБ України від 04.06.2002 № 177/ДСК і зареєстровані у Міністерстві юстиції України 01.07.2002 за № 547/6835 [11]. Останні такі Правила введені в дію наказами СБ України, МЗС України, Державної служба спеціального зв'язку та захисту інформації України у червні 2023 року. Ці Правила є обов'язковими для усіх органів державної влади та підприємств, які працюють з інформацією НАТО з обмеженим доступом в Україні.

Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації України відповідно до статті 7 Адміністративних домовленостей щодо охорони інформації з обмеженим доступом між Урядом України та Організацією Північноатлантичного договору, з метою забезпечення акредитації з безпеки комунікаційно-інформаційних систем (інформаційно-комунікаційних систем), де обробляється інформація НАТО з обмеженим доступом, був розроблений та введений у дію «Порядок акредитації з безпеки

комунікаційно-інформаційних систем (інформаційно-комунікаційних систем), де обробляється інформація НАТО з обмеженим доступом» [12]. Цей нормативний акт визначив процедуру акредитації з безпеки комунікаційно-інформаційних систем, інформаційних, електронних комунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем, де обробляється інформація НАТО з обмеженим доступом, що доступна (поширюється) для України та використовується органами державної влади, підприємствами, установами і організаціями України.

Зазначені вище Правила та Порядок є основними підзаконними нормативно-правовими актами, які регулюють питання охорони інформації з обмеженим доступом НАТО в Україні.

Реалізуючи національну політику у сфері безпеки, Україна активізує діяльність, спрямовану на поглиблення конструктивного співробітництва з Європейським Союзом та державами-партнерами, на основі якого формується нова архітектура європейської безпеки ХХІ століття.

Розвиваючи співробітництво з ЄС, Україна має на меті забезпечити свою незалежність, демократичний розвиток та територіальну цілісність, зміцнити національну безпеку, запобігти виникненню нових загроз стабільності і безпеці на європейському континенті та використати досвід і допомогу держав-членів Європейського Союзу в реформуванні оборонної та безпекової сфер.

Правовою підставою регулювання обігу класифікованої інформації ЄС в Україні стала Угода між Україною та Європейським Союзом про процедури безпеки, які стосуються обміну інформацією з обмеженим доступом. Ця Угода була підписана 13 червня 2005 року [13], ратифікована Законом України №499-V від 20.12.2006 року і набрала чинності 01 лютого 2007 року [14]. Зазначена угода була підписана на 10 років пізніше від аналогічної Угоди з НАТО.

На підставі статті 4 цієї Угоди кожна зі сторін має захищати й охороняти інформацію з обмеженим доступом, надану іншою стороною або отриману в обмін від неї. Також кожна сторона має забезпечувати, щоб надана їй або отримана в обмін інформація з обмеженим доступом зберігала гриф обмеження доступу, присвоєний їй тією стороною, яка надала інформацію. Крім того, сторона, що отримує інформацію з обмеженим доступом, має захищати й охороняти інформацію з обмеженим доступом відповідно до положень, які вироблені її внутрішніми нормативно-правовими актами у сфері безпеки стосовно інформації або матеріалів чи виробів, позначених еквівалентним грифом обмеження доступу, відповідно до домовленостей про безпеку. Разом з цим, кожна зі сторін не повинна використовувати таку інформацію з обмеженим доступом для цілей, відмінних від тих, що встановлені стороною, яка надала інформацію, і для яких інформацію було надано або отримано в обмін [14].

Крім того, кожна зі сторін не повинна розкривати таку інформацію з обмеженим доступом третім сторонам чи будь-якій установі ЄС або організації, без попередньої згоди сторони, яка надала інформацію.

Також варто зазначити, що відповідно до цієї Угоди Служба безпеки України, яка діє від імені України та під її юрисдикцією, відповідає за вдосконалення домовленостей про безпеку для охорони та захисту інформації з обмеженим доступом, наданої Україні.

Крім того, Управління безпеки Генерального секретаріату Ради під керівництвом і за дорученням Генерального секретаря Ради, який діє від імені Ради та під її юрисдикцією, відповідає за вдосконалення домовленостей про безпеку для охорони та захисту інформації з обмеженим доступом, наданої ЄС. Департамент безпеки Європейської Комісії, який діє від імені Європейської Комісії та під її юрисдикцією, відповідає за вдосконалення домовленостей для охорони інформації з обмеженим доступом, наданої або отриманої в обмін, у межах Європейської Комісії та її приміщень [14].

Можемо констатувати, що ця Угода нормативно закріпила сферу обігу інформації з обмеженим доступом, а також повноваження відповідних органів ЄС і України, які відповідають за її охорону.

На виконання цієї Угоди були досягнуті Домовленості про безпеку між Службою безпеки України та Управлінням безпеки Генерального секретаріату Ради ЄС і Департаментом безпеки Європейської Комісії стосовно захисту інформації з обмеженим доступом.

Варто зазначити, що у першій чверті ХХІ століття Україна доклала чимало зусиль для часткового узгодження свого законодавства з Правилами безпеки Ради ЄС та продовжує узгодження своєї системи із заходами безпеки ЄС.

Сучасна взаємодія із структурами ЄС, яка передбачає обмін інформацією з обмеженим доступом та забезпечення її взаємної охорони, здійснюється на основі принципів та положень забезпечення безпеки інформації, викладених у Рішенні Ради Європейського Союзу від 23 вересня 2013 року «Про правила безпеки для охорони класифікованої інформації ЄС» (2013/488/EU) [15].

Рішення Ради Європейського Союзу від 23 вересня 2013 року «Про правила безпеки для охорони класифікованої інформації ЄС» (2013/488/ EU) встановлює базові принципи та мінімальні стандарти з охорони інформації ЄС з обмеженим доступом, яких мають дотримуватися держави-члени, з метою забезпечення гарантування того, що до інформації ЄС з обмеженим доступом застосовується еквівалентний рівень охорони.

Структура зазначеного керівного документа ЄС включає розділи «Особова безпека», «Фізична безпека», «Менеджмент класифікованої інформації», «Охорона класифікованої інформації ЄС, яка обробляється в комунікаційно-інформаційних системах», «Промислова безпека», «Обмін класифікованою інформацією з третіми державами та міжнародними організаціями» [15].

Підвищення ефективності міжнародного співробітництва у цій сфері є ключовим елементом захисту національних інтересів та просування України на шляху до євроінтеграції. Також розвиток взаємодії з безпековими структурами ЄС набуває особливого значення в умовах необхідності посилення обороноздатності України та отримання міжнародної допомоги для відсічі збройної агресії російської федерації проти нашої держави.

Висновки. У 90-х роках ХХ ст. – першій чверті ХХІ ст. Україною було укладено й підписано низку угод про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом. Ці нормативно-правові акти врегулювали відносини між НАТО, ЄС та Україною у сфері охорони інформації з обмеженим доступом. На основі Угоди про безпеку між Урядом України і Організацією Північноатлантичного договору, Адміністративних домовленостей щодо охорони інформації з обмеженим доступом між Урядом України та Організацією Північноатлантичного договору, підтримуючого Документу СМ (2002)49 «Безпека в організації Північноатлантичного договору (НАТО)», Рішення Ради Європейського Союзу від 23 вересня 2013 року «Про правила безпеки для охорони класифікованої інформації ЄС» в Україні були розроблені Правила поведіння та забезпечення охорони інформації НАТО з обмеженим доступом в Україні та Порядок акредитації з безпеки комунікаційно-інформаційних систем, де обробляється інформація НАТО з обмеженим доступом. Ці документи є основними для забезпечення охорони інформації з обмеженим доступом НАТО та ЄС в Україні усіма суб'єктами, які мають таку інформацію.

Також була створена мережа органів державної влади, які є суб'єктами забезпечення інформації з обмеженим доступом НАТО та ЄС в Україні, а також здійснюють контролюючі функції у цій сфері. Проведені заходи та підписані нормативні акти удосконалили систему охорони інформації з обмеженим доступом НАТО та ЄС в Україні.

Крім того варто, зазначити, що у 90-х роках ХХ ст. – першій чверті ХХІ ст. Україна значно просунулася у напрямку адаптації власної сфери охорони інформації з обмеженим доступом до вимог та стандартів НАТО та ЄС. Починаючи з 2021 року, Україна активно запроваджує нові підходи у сфері регулювання класифікованої інформації, які діють в НАТО та ЄС, що може стати тематикою для майбутніх наукових студій.

Список використаних джерел:

1. Сідак В.С., Артемов В.Ю. Забезпечення інформаційної безпеки в країнах НАТО та ЄС: навч. посіб. К.: КНТ, 2007. 160 с.
2. Болдир С.В., Гуз А.М., Князєв С.О., Ткачук Т.Ю. Іноземний досвід правового регулювання охорони державної таємниці: навч. посіб. К.: НА СБУ, 2018. 140 с.
3. Аналітична записка з питань порівняльного законодавства щодо правового регулювання охорони державної таємниці та класифікованої інформації в окремих державах-членах НАТО. URL: <https://research.rada.gov.ua/uploads/documents/33107.pdf> (дата звернення: 12.12.2025).
4. Гуз А.М. Охорона інформації з обмеженим доступом НАТО та України в 90-х роках ХХ – на початку ХХІ століття. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави. Науково-практичний журнал*. 2020. №28-30 (1-3). С. 65-76. URL: <https://journals.uran.ua/ispss/article/view/259966> (дата звернення: 12.12.2025).
5. Артемов В.Ю. Захист інформації з обмеженим доступом в країнах НАТО (на прикладі Чехії і Словаччини). *Правове, нормативне та метрологічне забезпечення системи захисту інформації в Україні*. 2005. Вип. 11. С. 60-63. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/7de36d52-bc62-4a57-b1e1-89d859274611/content> (дата звернення: 12.12.2025).

6. Федорченко О.С. Особливості правового регулювання охорони державної таємниці та класифікованої інформації в деяких державах ЄС та НАТО. *Інформація і право*. 2024. №4(51). DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.4\(51\).318159](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.4(51).318159).

7. Agreement between the European Union and the North Atlantic Treaty Organisation on the Security of Information 27.03.2003. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A22003A0327%2801%29> (дата звернення: 12.12.2025).

8. Угода про безпеку між Урядом України і Організацією Північноатлантичного договору. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_002#Text (дата звернення: 12.02.2026).

9. Адміністративні домовленості щодо охорони інформації з обмеженим доступом між Урядом України та Організацією Північноатлантичного договору. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_035-16 (дата звернення: 12.12.2025).

10. NATO CM(2002)49. URL: [https://www.freedominfo.org/documents/CM\(2002\)49.pdf](https://www.freedominfo.org/documents/CM(2002)49.pdf) (дата звернення: 12.12.2025).

11. Правила поведження та забезпечення охорони інформації НАТО з обмеженим доступом в Україні, затверджені наказом Служби безпеки України від 04.06.2002 №177/ДСК, зареєстровані у Міністерстві юстиції України 01.07.2002 за № 547/6835. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/RE17286?an=42> (дата звернення: 12.12.2025).

12. Порядок акредитації з безпеки комунікаційно-інформаційних систем (інформаційно-комунікаційних систем), де обробляється інформація НАТО з обмеженим доступом, затверджений наказом Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 13 листопада 2024 року № 655 (зі змінами від 19.11.2025 № 738 та від 11.12.2025 № 822), зареєстрований в Міністерстві юстиції України 09 грудня 2024 року за №

1880/43225. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1880-24#Text> (дата звернення: 12.12.2025).

13. Угода між Україною та Європейським Союзом «Про процедури безпеки, які стосуються обміну інформацією з обмеженим доступом» від 13 червня 2005 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_750#Text (дата звернення: 12.12.2025).

14. Закон України «Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про процедури безпеки, які стосуються обміну інформацією з обмеженим доступом» №499-V від 20.12.2006 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/499-16#Text> (дата звернення: 12.12.2025).

15. Рішення Ради Європейського Союзу від 23 вересня 2013 року «Про правила безпеки для охорони класифікованої інформації ЄС» (2013/488/EU).2013/488/EU: Council Decision of 23 September 2013 on the security rules for protecting EU classified information. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013D0488> (дата звернення: 12.12.2025).